

3. Резерви та маневр — загальновійськовий резерв, не менше посиленого взводу, бронегрупа, протитанковий резерв. Висування з підготовлених рубежів для ліквідації вклинення.

4. Управління та взаємодія — чіткий зв'язок, паролі, ситуаційна обізнаність.

Висновки. Організація протидії штурмовим групам противника в оборонному бою вимагає комплексного підходу: поєднання стійкої позиційної оборони з активними діями. Основу успіху складають:

- раннє виявлення та ураження груп до підходів до позицій;
- ешелонована, добре замаскована оборона з розвиненою системою інженерних загороджень;
- підготовлені резерви для ліквідації вклинень;
- якісна підготовка особового складу до дій уночі та в умовах обмеженої видимості.

Дотримання цих принципів дозволяє мінімізувати втрати, виснажити противника та зберегти боєздатність підрозділів. У сучасних умовах ключовим є інтеграція БПЛА у систему оборони. Творче застосування положень Бойового статуту ЗСУ з урахуванням реального бойового досвіду забезпечує стійкість оборони та створює передумови для переходу в наступ.

Власюк Валерій

*кандидат військових наук, доцент
заступник начальника кафедри тактики,
Київський інститут Національної гвардії України*

Нагорний Роман

*курсант 314 навчальної групи
факультет службово-бойової діяльності НГУ,
Київський інститут Національної гвардії України*

АПРОБАЦІЯ ПОЛОЖЕНЬ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ПОБУДОВИ БОЙОВОГО ПОРЯДКУ ДЛЯ ВЕДЕННЯ НАСТУПАЛЬНОГО БОЮ СИЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Станом на лютий 2026 року продовжується повномасштабне вторгнення військ російської федерації (рф) на території України.

Противник продовжує ведення по широкому фронту повітряно-наземні наступальні операції. Зараз найбільш активними способами ведення війни є нанесення масових ракетно-артилерійських та авіаційних ударів по військовим полігонах, частинам, їх органам управління, критичній інфраструктурі держави та цивільним об'єктам. Використовуються різноманітні комбіновані удари із застосуванням балістичних та крилатих ракет у поєднанні із дронами-камікадзе різноманітних модифікацій.

Сили сектору безпеки і оборони України продовжують виконувати оборонні

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ СКЛАДОВИХ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ В СУЧАСНИХ
УМОВАХ**

завдання, пошук, нальоти, засідки, а також крок за кроком наступальні дії – комбіновані удари військами та вогневими засобами.

Основним способом знищення противника на території держави є наступальний бій, тому існує потреба щодо пошуку шляхів та підходів для удосконалення процесів його планування та організації органами управління частин та підрозділів із урахуванням розподілу наявних сил та засобів за найбільш характерними їм бойовим завданням для побудови бойового порядку.

У вітчизняних керівних документах та наукових здобутках за визначеною тематикою, а також доступних для користування доктринах НАТО, наявні варіанти організації та планування наступального бою не містять наглядного підходу до розподілу наявних сил та засобів за найбільш характерними їм бойовим завданням та побудови бойового порядку.

Відповідно до вимог Бойових статутів, наступальний бій є одним із основних видів загальновійськового бою та має на меті два основні завдання:

- розгром противника;
- оволодіння районами місцевості (рубежами, об'єктами).

Побудова наступального бою включає:

- бойовий порядок;
- системи: позицій, районів і рубежів; вогневого впливу (ВгВ); протиповітряної оборони (ППО); боротьби з (диверсійно-розвідувальними силами (ДРС) та десантами противника; управління; підтримки та забезпечення.

Бойовий порядок у наступальному бою формується:

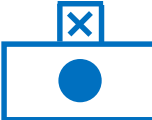
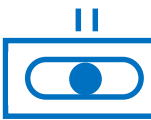
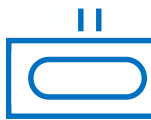
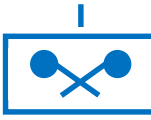
- для бригади (полку) – в один ешелон із виділенням загальновійськового резерву (ЗВРез) або в два ешелони;
- для батальйону – в один ешелон із ЗВРез або в два ешелони, а також мінометної батареї, доданих підрозділів та вогневих засобів;
- для роти – в один або два ешелони із доданими артилерійськими підрозділами, засобами посилення, може виділятися ЗВРез та створюватися група розмінування;
- для взводу – група управління та вогневої підтримки, яку очолює командир взводу; механізованих відділень; засобів посилення.

Враховуючи кількість можливих елементів бойового порядку під час наступального бою, що може бути утворено, наявність доданих та підтримуючих сил та засобів, достатньо складно швидко та наочно представити задум командира всьому підлеглому особовому складу. З метою вирішення цього питання та вдосконалення роботи органів управління пропонується провадження підходу розподілу наявних сил та засобів за визначеними їм завданнями.

Варіант такого підходу із розподілом наявних сил та засобів щодо побудови бойового порядку для ведення наступального бою представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Варіант розподілу наявних сил та засобів щодо побудови бойового порядку для ведення наступального бою

№ з/п	Завдання		1	2	3	4
1	SUPPRESS	Сили подавлення (придушення)				
2	OBSCURE	Сили засліплення (задимлення)				
3	SECURE	Сили безпеки (прикриття)				
4	REDUCE	Сили подолання інженерних загороджень				
5	ASSAULT	Сили прориву				
6	SUPPORT	Сили забезпечення				
7	RESERVE	Резерв				

У таблиці 1 системно, наглядно та зручно наведено розподіл наявних сил та засобів для побудови бойового порядку для ведення наступального бою із урахуванням основних бойових завдань:

– завдання "SUPPRESS" (сили подавлення/придушення) представлено підрозділами: рядок 1, стовпчики: 1 бригадна артилерійська група; 2 дивізіон самохідної артилерії; 3 дивізіон реактивної артилерії; 4 танковий батальйон.

– завдання "OBSCURE" (сили засліплення/задимлення) представлено підрозділами: рядок 2 стовпчики: 1 рота РЕБ; 2 рота РХБз підрозділів.

– завдання "SECURE" (сили безпеки/прикриття) представлено підрозділами: рядок 3 стовпчики 1 батальйон застосування безпілотних систем; 2 зенітно-ракетний дивізіон ППО; 3 рота розвідки.

– завдання "REDUCE" (сили подолання інженерних загороджень) представлені підрозділами: рядок 4 стовпчики 1 інженерно-саперна рота; 2 взвод снайперів.

– завдання "ASSAULT" (сили прориву) представлено підрозділами: рядок 5 стовпчики 1 механізований батальйон на БТР; 2 механізований батальйон на БМП; 3 батальйон піхоти; 4 протитанкова рота.

– завдання "SUPPORT" (сили забезпечення) представлено підрозділами: рядок 6 стовпчики 1 ремонтно-відновлювальний батальйон; 2 батальйон матеріально-технічного забезпечення; 3 рота зв'язку; 4 медична рота.

– завдання "RESERVE" (резерв) представлено підрозділами: рядок 7 стовпчики 1 та 2 два механізовані батальйони на БТР. Основою до формування сил резерву є двоєдина вимога – потужність та мобільність.

Таким чином утворюється сім кроків «SOSRASR» до процесу побудови бойового порядку для ведення наступального бою із розподілом наявних сил та засобів за найбільш характерними їм бойовим завданням. Для організації наступальних дій задіюються усі наявні сили та засоби бригади. Представлений розподіл не є догмою, а лише зручним та наглядним прикладом. Варіант розподілу сил та засобів за найбільш характерним їм бойовим завданням є питанням дискусійним та може бути змінений командиром враховуючи відому додаткову вихідну інформацію. Розроблений акронім «SOSRASR» може бути доповнений та удосконалений за рішенням командира. Приклад наведеної таблиці може бути використаний як формалізований документ, оскільки містить основні бойові завдання, що ставляться утвореним елементам бойового порядку.

Дана ідея може бути впроваджена у діяльність органів управління НГУ та інших силових відомств, що беруть безпосередню участь уведенні наступального бою як самостійно, так і у взаємодії у вигляді формалізованого документу – таблиці.

Галак Олександр Валентинович

*начальник кафедри РХБ захисту
кандидат технічних наук, доцент, полковник
Військовий інститут танкових військ НТУ "ХПІ"*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ ВІД ПАСИВНОГО НАВЧАННЯ ДО "ТЕХНОЛОГІЙ ПЕРЕМОГИ"

В умовах повномасштабної збройної агресії, динамічних змін на полі бою та стрімкого технологічного оновлення озброєння, традиційні пасивні методи навчання втрачають свою ефективність.

Сучасна війна це не лише зіткнення живої сили, а насамперед війна сенсорів, алгоритмів та мережецентричних систем управління. Відтак, існує критична потреба у приведенні методів навчання у повну відповідність до методів ведення бойових дій. Якщо сучасний бій базується на інтерактивних системах управління (на кшталт системи ситуаційної обізнаності "Дельта"), то й освітнє середовище має будуватися навколо активної дії та взаємодії.

У Військовому інституті танкових військ НТУ "ХПІ" (далі – ВІТВ НТУ